

ПРАВА НА ВОЛЮ

№10 (215)
2007

Праваабарончы бюллетэнь

«Сітуацыя ў Беларусі – адна з горшых на кантыненце»

Міжнародная праваабарончая арганізацыя Amnesty International апублікавала 23 траўня штогадовы даклад. Згодна з дакументам, становішча з правамі чалавека ў Беларусі – адно з самых горшых на кантыненце. У справаздачы Amnesty International Беларусь згадваецца ў якасці парушальніка правоў чалавека ў агульных раздзелах, а таксама ў артыкуле, прысьвеченым асобна Беларусі.

У заяве арганізацыі пра справы ў галіне правоў чалавека ў сівеце генеральны сакратар Amnesty International Айрын Хан сказала пра новы кірунак барацьбы з іншадумствам у шэрагу краінаў. Гаворка ідзе пра абмежаваньне ўрадам доступу да інфармацыі ў Інтэрнэце. У гэтым кантыксьце Айрын Хан згадала Беларусь сярод такіх краінаў, як Кітай, Іран, Сірыя і В'етнам. Акрамя таго, Беларусь апынулася апошній у сьпісе аб адмене пакараньня съмерцю.

“Цяпер, практична, Еўропа – кантынент, свабодны ад съмяротнай кары. І толькі Беларусь працягвае караць людзей, або прыгаворваць да пакараньня съмерцю”, – гаворыць генеральны сакратар Amnesty International.

У разьдзеле, прысьвеченым Беларусі, гаворыцца пра працяг прыгнечаньня ўладамі грамадзянскай супольнасці. Адмыслоўца Amnesty International па проблемах

(Працяг на стар. 5)

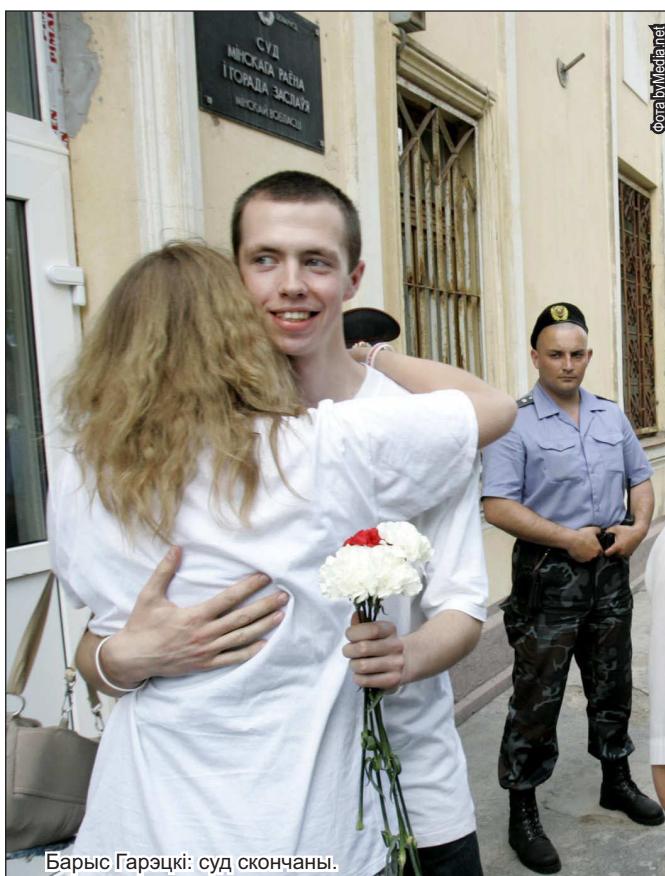
Акцыя пратэсту перад будынкам суда.

Прысуд як перамога

28 траўня ў Савецкім судзе г. Менску распачаўся судовы працэс над пяццю ўдзельнікамі руху Малады Фронт. Крымінальная справа супраць Зымітра Хведарука, Барыса Гарэцкага, Алеха Корбана, Аляксея Янушэўскага, і Насты Палажанкі была ўзбуджаная па артыкуле 193-1 КК РБ за дзеяньніца ад імя незарэгістраванай арганізацыі. Чатыры разы моладзевы рух рабіў спробу зарэгістравацца і чатыры разы атрымай адмову. Апошні раз Упраўленне юстыцыі Менгарвыканкаму спаслалася на неадпаведнасці ў статуте і адмовіла Маладому Фронту ў дзяржаўнай реєстрацыі якраз напярэдадні судовага працэсу. Адсюль і виснова назіральнікай: падобнае судзілішча на што іншае, як мэтанакіраваны палітычны перасылед актыўнай моладзі, спроба запалохвання і ціску на грамадzkіх актыўістах.

У запу суда пусьцілі толькі адвакатаў, журналістаў і прад-

(Працяг на стар. 2)

Барыс Гарэцкі: суд скончаны.

Прысуд, як перамога

(Пачатак на стар. 1)

стайнікоў замежных амбасадаў. Будынак суда быў ачэплены супрацоўнікамі палка міліцыі сыпецыяльнага призначэння. Перад уваходам сабралася калі 200 чалавек. Прысутныя трымалі ў руках партрэты падсудных, плакаты, скандавалі: "Свабоду!", "Жыве Беларусь!". Маладафронтайцы падрыхтавалі "сыпецаперацыю" з адпаведнымі флэш-мобамі, сувіскамі, партрэтамі і сцягамі, каб прадэманстрываць усім ворагам дэмакратычнага руху, што Малады Фронт ня клуб па інтэрсах або праект рэлігійнай секты – гэта моцны моладзевы рух, які не спыніць ні пратаколамі, ні турмою.

Падчас выступу дзяржайны абвінаваўца заявіла, што Малады Фронт хоча ўзяць палітычную ўладу ў краіне шляхам масавых вулічных акцыяў. Доказам гэтага сталі раздрукуюці тэлефонных размоваў, а таксама аудыёзапісы сходаў Маладога Фронту, што адбыліся 29 верасня 2006 году, 25 студзеня, 29 студзеня, 1 лютага, 4 лютага 2007 году.

Усе абвінавацьні грунтуюцца на канфіскаваных падчас ператрусаў друкаваных матэрыялах або сканфіскаваных носьбітах інфармацыі, у прыватнасці сістэмных блоках і вінчэстэрах. Зымітра Хведарука, у прыватнасці абвінавачваюць, у тым, што ён кіраў Першамайскай радай МФ, Алега Корбана – Партызанскай, Аляксея Янушэўскага – Заводскай, Барыса Гарэцкага – у тым, што ён быў прэс-сарактаром арганізацыі, Наству Палажанку – што яна ачольвала арганізацыі аддзел. Алег Корбан заявіў, што ён ужо не зьяўляеца сябрам МФ, бо, калі ўступіў у сілу арт. 193 КК РБ, ён напісаў заяву аб выхадзе з МФ і цяпер зьяўляеца старшыней Партызанскай рады Аб'яднанай грамадзянскай партыі.

Маладафронтайцам задавалі пы-

Перад будынкам суда.

таныні: ці прымалі яны ўдзел у сходах у названыя вышэй дні, раздрукуюці размоваў з якіх прыкладаюцца, ці трэба заява, каб уступіць у МФ, якія мэты арганізацыі, колькасны склад, хто кіраўнік, хто за што ў МФ адказвае, ці патрэбныя сяброўскія ўнёскі, ці ведалі сябры арганізацыі, што яна незарэгістраваная.

Дзяржавінаваўца Міхонская "праванавала" пакараць чатырох хлопцоў-маладафронтайцуў штрафам у 500 базавых величыняў (5 млн. 500 тыс. руб.) кожнага, а Наству Палажанку – наўкарааць на выпраўленчую працу.

Свой каментар да судовай справы дай лідэр БНФ Вінцук Вячорка, якога ў залу суда таксама не пусцілі: "Я ведаю, што Еўрасаюз, ЗША і аўяднаныя дэмакратычныя сілы маюць сінхронную пазіцыю – сур'ёзны дыялог з

цяперашнімі ўладамі магчымы толькі пры ўмове вызвалення ўсіх без выключэння палітвязняў і спынення ўсіх без выключэння палітычных крымінальных справаў. Гэта значыць, што цяперашні судовы працэс над Маладым Фронтом – своеасаблівы тэст, лакмусавая паперка: калі ўлады хочуць паказаць, што яны ўсур'ёз занепакоеныя будучынай краіны, калі ўлады ўсьведамляюць глыбіню крызісу, што пачаўся з новага году, то гэта азначае, што яны не абмяжоўца выпушчэннем Статкевіча, Севярынца і Садоўскай, што і гэту справу яны могуць спусціць на тармазах. Я хацеў бы на гэта спадзявацца".

На наступны дзень перад пачаткам судовага паседжання калі будынку суда Савецкага раёну Менску сабралася прыкладна 150 чалавек: моладзь, прадстаўнікі інтэлігенцыі, журналісты. Частка прадстаўнікоў СМІ была прапушчана ў залу суда.

Тым часам судзьдзяя абвясьціў прысуд. Зыміцер Хведарук пакараны грашовым штрафам у памеры 40 базавых величыняў, Алег Корбан, Барыс Гарэцкі і Аляксей Янушэўскі па 30 базавых величыняў. У дачыненні да Наству Палажанкі суд быў больш лаяльны: яна атрымала судовае папярэджанье.

Прысуд больш чым нечаканы. Нагадаем, што за падобныя абвінавацьні некалькі маладафронтайцаў атрымалі па два гады зняволення. Чым ён выкліканы? Назіральнікі кажуць, што суд і ўлады вымушаныя былі адступіць перад націкамі міжнароднай супольнасці і беларускай грамадзкасці, каб паказаць сваю гатоўнасць да перамоўнага працэсу. Наколькі гэта сур'ёзныя намеры і ці наблізіцца Беларусь хоць на крок да дэмакратызацыі, пакажа час...

Наства Палажанка.

Сяргей ЛУКАНІН:

«Далёка ня ўсе ў Беларусі ведаюць, што адбываецца ў краіне з правамі чалавека ў рэлігійнай сферы...»

Вось ужо на працягу месяцы вернікі розных канфесіяў зьбираюць подпісы супраць Закону Рэспублікі Беларусь “Аб свабодзе сумлення і рэлігійных арганізацыях”. Як сумна жартуюць некаторыя вернікі, згодна з дзеючым законам, калі ты зъбярэшся з сябрамі ў хаце выліць гарэлкі, цябе ніхто чапаць ня будзе, але калі вы будзеце чытаць Біблію, вас затрымаюць. Сітуацыю тлумачыць юрыст царквы “Новае жыццё”, прэс-сакратар і каардынатар кампаніі па абароне правоў на свабоду сумлення Сяргей ЛУКАНІН.

— Сяргей, расскажыце, калі ласка, як праходзіць кампанія па зборы подпісаў?

— Кампанія набірае досыць шпаркія абароты. Адразу хачу падкрэсліць, што гэта ініцыятыва ня толькі нашай царквы. У кампанію ўваходзіць ужо больш за 60 цэрквяў, у тым ліку пратэстанцкія і каталіцкія. Падключаютца таксама асобныя грамадзкія аў'яднанні. Актыўны ўдзел бяруць праваслаўныя вернікі, але гэта толькі асобныя людзі, а не прыходы. Я асабіста знаёмы з праваслаўнымі актыўістамі, якія

насамрэч зъяўляюцца сапраўднымі вернікамі і актыўна ўдзельнічаюць у гэтай кампаніі. Таму што ва ўсіх ёсьць абсалютна разуменне таго, што закон “Аб свабодзе сумлення і рэлігійных арганізацыях”, супраць якога мы зараз выступаем, зъмяшчае абмежаваныні для любых рэлігіяў, а ня толькі для хрысціянскіх. Гэты закон складзены так, што дазваляе ўладам і чыноўнікам кантролюваць ня толькі цэрквы, прыходы як пэўныя структуры, але і прыватнае жыццё вернікаў. Няма нічога больш асабістага ў жыцці кожнага чалавека, як стасункі з Госпадам. І гэты закон дае магчымасць кантролюваць гэтую, можна сказаць, інтymную сферу. Напрыклад, у 25-м артыкуле гэтага закона напісаны, дзе можна маліцца, а дзе нельга. І атрымліваецца, што калі два чалавекі зъбяруцца, каб памаліцца ці пачытаць Біблію ў сваёй кватэры, то для гэтага яны павінны зъвярнуцца ў сваю царкву, каб царква ініцыявалася зварот у выканкам, і выканкам будзе разглядаць пытаныне, дазволіць ці не дазволіць гэтым вернікам сустэрэцца ў іх жа кватэрах. Гэта, зразумела, не нармальная. Я называю толькі адзін са шматлікіх пунктаў, якія рэальна парушаюць як Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь, так і некаторыя іншыя прававыя акты, што рэгулююць сферу правоў чалавека.

— Чаго вы намагаецеся дасягнуць?

— Мы абвяшчаем аб жаданні сабраць ня менш як 50 000 подпісаў грамадзянаў Беларусі дзеля накіравання звароту ў Канстытуцыйны суд. Гэтым мы хочам выявіць волю значнай часткі беларусаў, зъвярнуць увагу ўладаў на несупадзеныні асобных палажэнняў закона з Канстытуцыяй. Бо так далей працягвацца ня можа.

Другая мэта — асьветніцтва. Ход кампаніі дазваляе казаць пра тое, што актыўісты нясуць асьвету нашаму грамадству. Бо далёка ня ўсе ў Беларусі ведаюць, што адбываецца з правамі чалавека ў рэлігійнай сферы, які закон у нас дзейнічае сёняня, што ў ім дрэннага, што добра (калі ёсьць нешта добрае). І для большасці людзей, якім праланоўваюць паставіць свой подпіс, гэта інфармацыя становіцца адкрыццем. Усе зъдзіўляюцца, што ў нашай краіне ў XXI стагодзьдзі дзейнічаюць законы пачатку XX стагодзьдзя. Гэта можна параўнаны з даваенным перыядам савецкай гісторыі, часамі глыбокага цемрашальства.

На пачатку кампаніі мы не чакалі, што людзі будуць актыўна ў ёй удзельніцаць, падпісваць лісты. Я быў упэўнены, што нашы людзі недастатковая актыўнасць для таго, каб увогуле ўдзельнічаць ў нейкай акцыі. Тым больш, калі гаворка ідзе пра тое, каб паставіць свой подпіс супраць існуючага закона. Я думаў, што 15-20 адсоткаў апытаних людзей будуць ставіць свае подпісы. Але ў нас зусім іншая статыстыка. Каля 60 адсоткаў ставяць свае подпісы супраць гэтага закона. І калі мы зъбяром 50 000 подпісаў, то дасягнем колькасці прыкладна ў 100-120 тысячай чалавек, якія будуць апытанаі і праінфармаваныя.

Ёсьць яшчэ трэцяя мэта. Гэта павышэнне актыўнасці і аў'яднанне хрысціянай. Бо сёняня, на жаль, нельга казаць пра нейкую еднасць. Але кампанія ўжо зараз дае пэўныя плён. Зъяўляюцца дадатковыя нагоды для стасункаў паміж сівятарамі, рознымі цэрквамі і іх вернікамі.

— Колькі подпісаў ужо сабрана?

— Мы можам ужо казаць пра 15 000 сабранных подпісаў. Гэта вельмі нядрэнны вынік, бо акцыя працягваеца ўсяго адзін месяц. Гэта адна з самых выніковых кампаній у Беларусі з апошні час. У ёй удзельнічаюць больш за 35 буйных гарадоў краіны і значная колькасць мястэчак і вёсак. Але кампанія працягваеца, і гэта не канчатковы вынік яе.

Вера пагражает... нацыянальны бясъпецы Беларусі

27 мая быў затрыманы пастар “Царквы Ян Прадвеснік” Антось Бакун. Царква ня мае свайго будынку, таму Вялікае съвята Святой Тройцы было вырашана адслужыць дома ў самога пастара, аб чым Бакун паведаміў загадзя ў гарыканкам. Падчас служэння ў дом увайшлі 10 міліцыянтаў і на вачах жонкі і трох дзяцей забралі Антося Бакуна ў аўтазак.

На наступны дзень стала вядома, што суд адвінаваціў Антося Бакуна ў арганізацыі несанкцыяняванага набажэнства. Яго аштрафавалі на 620 тысячаў беларускіх рублёў.

Разам з Антосем Бакуном за рэлігійную дзейнасць патрапіў пад перасыльед яшчэ адзін съвятар гэтай жа царквы, польскі грамадзянін Яраслаў Лукасік, які ўжо 14 гадоў жыве ў Беларусі. Яго адвінавацілі ў пагрозе нацыянальнай бясъпецы і загадалі тэрмінова пакінуць тэрыторыю Беларусі. У Яраслава Лукасіка ёсьць жонка і троє дзяцей з беларускім грамадзянствам. У сям’і размаўляюць па-беларуску, дзеци выхоўваюцца на беларускай культурнай спадчыне. У выніку адвінавачанчына сям’я можа быць парушаная, ці жонцы з дзецемі давядзенца зъязджаць за мяжу. Гэта на першы і не адзін выпадак рэпрэсіяў у адносінах да съвятароў. З канца мінулага году да гэтага часу з краіны высланыя больш за 25 замежных місіянероў. Большаясьць з іх адвінавачвалі ў дзейнасці, якая пагражает нацыянальной бясъпецы Беларусі.

У абмен на прэферэнцыі...

Мікалай Статкевіч, Павел Севярынец і Кацярына Садоўская – на волі

Беларускія палітвязні Мікалай Статкевіч і Павел Севярынец датэрмінова вызваленыя. Тэрмін пакарання палітыкаў – абмежаваны свабоды ў выглядзе папрачных працаў – міне сёлета ўлетку. Аднак улады вырашылі вызваліць вязніяў сумлення на некалькі месцаў раней.

Зынешне ўлады вырашылі захаваць "прыстойнасць", каб не паказаць сваю слабасць: Севярынца вызвалілі з фармулёўкай "за прыкладныя паводзіны", Статкевіча – "за адсутнасць парушэння дысцыпліны цягам 22 месяцаў". У інтэр'ю прэс-цэнтру Хартыі'97 абводы палітыкі заяўлі, што іх вызвалілі з прычыны таго, што Беларусі пагражае ўзмацненне санкцыяў

Захаду, у тым ліку пазбаўленне гандлёвых прэферэнцыяў Еўрасаюзу, з прычыны парушэння правой чалавека. Нагадаем, што і сапраўды безумоўным патрабаваннем міжнароднай супольнасці было вызваленне палітвязняў.

– Вядома, я не павініўся. Перад гэтым рэжымам мне няма ў чым каяцца. Я так разумею, быў проста ададзены загад нас вызваліць. Звязанае гэта, верагодна, з галасаваннем па адмене прэферэнцыяў, якое неўзабаве адбудзеца. Так што маё вызваленне было палітычна матываванае і наканаванае і ня мае дачынення да правасудзьдзя", – заяўіў Павел Севярынец.

Мікалай Статкевіч пагаджаецца з гэтай думкаю: "Суд завяршыўся

вельмі хутка. Мне заявілі, што я вызвалены за адсутнасць парушэння дысцыпліны. Я не задаволены такім ходам справы. Праз два месяцы мінае тэрмін майго пакарання. Да таго ж, калі прытымлівіца правіла УДВ, міне павінны быў вызваліць даўно. Судзьдзю, дарэчы, таксама зьдзвіла, што міне толькі цяпер рэкамендуюць вызваліць"...

Лідэр Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікалай Статкевіч і моладзевы лідэр Павел Севярынец былі асуджаныя да двух гадоў абмежавання волі за арганізацыю ўвосень 2004 году акцыяў пратэсту супраць фальсіфікацыяў вынікаў рэферэндуму, які дазволіў Лукашэнку балатаўцаца ў презідэнты неабмежаваную колькасць разоў.

Ці выйдуць на волю ўсе палітвязні?

Цягам тыдня на волю выйшли троє палітвязняў. Назіральнікаў і саміх маладафронтайцаў, якіх абвінавачвалі ва ўздзеле ў незарэгістраванай арганізацыі, зьдзівлі прысуды ў судзе Савецкага раёну Менску — ніводнага чалавека не арыштавалі, а памеры штрафаў былі меншыя, чым за ўздзел у несанкцыянаванай вулічнай акцыі. Ці выйдуць неўзабаве на волю астатнія палітвязні?

Трое палітвязняў: Павел Севярынец, Мікола Статкевіч і Кацярына Садоўская – на волі. Яны выйшлі, адседзеўшы большую частку прызначанага судом тэрміну пакарання. Палітвязняў адпусцілі цягам двух дзён, аднаго за адным. За кратамі застаюцца два маладафронтайцы — лідэр арганізацыі Зыміцер Дацкевіч і Артур Фінькевіч.

У съследчым ізялітары ўтрымліваюць Андрэя Клімава, у турме — Аляксандра Казуліна.

У Віцебску праクуратура спыніла крымінальную справу, якую распачалі летась за парушэнне грамадзкага парадку (калі ў горадзе зьявіліся бел-чырвона-белая сцягі й расцяцяжкі: "Свабоду палітвязням!").

Раптам зьнялі абвінавачаныні з актыўіста АГП Дзяніса Дзянісава.

Тым ня менш, Станіслаў Шушкевіч лічыць, што размовы пра лібералізацыю палітычнай сітуацыі ў Беларусі некарэктныя: "Усё ўжо так адэгулявана ў іншы бок, што можа быць зроблены толькі выгляд зьменаў, каб толькі гэтаму ўраду атрымаць дапамогу ад Захаду. Думаю, калі будзем сябе лагічна паводзіць, то ўсіх выпусціць".

Аляксандр Мілінкевіч выказаў такое меркаванье: "Я думаю, што ўлады будуць максімальная вы-

Павел Севярынец павыходзе на волю атрымлівае прэмію БНФ "Адраджэнне" ў намінацыі "Грамадзкая дзеянасць" з рук Вінцuka Вячorki, Менск, 23 траўня.

пускаць вязніяў – колькі змогуць. Безумоўна, ўсё гэта на прапановы Еўрасаюзу і боязь таго, што будуць уведзеныя санкцыі, адмененія прэферэнцыі і гэта для ўладаў вельмі важна, бо стан эканомікі ў перспектыве вельмі складаны. Я ня думаю, што яны могуць пайсьці далёка ў выкананьні тых умоваў, што паставіў Еўрасаюз, але цэлы шэраг іх будзе выкананы".

Старшыня камісіі па справах нацыянальнай бясcпекі Палаты працтваўнікоў Анатоль Белашэўскі настойвае на тым, што ў краіне наогул няма палітвязняў: "Вось рыхтуеца законапраект аб амністыі. Хто трапіць пад гэта, у міне пакуль у

камісіі дадзеных няма. А палітычных у нас наогул няма. Яны ўчынілі крымінальныя злачынствы. Якія могуць быць палітычныя?!".

Між тым, лідэр Маладога Фронту Зыміцер Дацкевіч і актыўіст гэтай арганізацыі Артур Фінькевіч маюць чатыры папярэджаныні за нібыта парушэнні ўнутранага распарадку. Паводле заканадаўства, на такіх вязніяў не распаўсюджваецца амністыя. Аляксандр Казулін ня мае папярэджаныні, але ў яго вялікі тэрмін пакарання — пяць гадоў зняволенія. Амністыя можа толькі скараціць гэты тэрмін на адзін год..."

"Важна, каб бацькі разумелі сваіх дзяцей..."

У рэгіёнах працягваюцца допыты актывістаў Маладога Фронту

Колькасць маладафронтайцаў у рэгіёнах значна меншая, чым у менскай арганізацыі. Часам бацькі разгіральныя актывістай не падзяляюць погляды сваіх дзяцей, а мясцовыя съледчыя палохаюць непаўнагадовых зньяволеных.

Маладафронтайцы началі ладзіць акцыі салідарнасці са сваімі сябрамі па-новому. Яны дэлегацыямі наведаюць міліцыю, пракуратуру і КДБ у рэгіёнах.

Па звестках Радыё Свабода, рэгіональныя актывістай у Салігорску, Баранавічах, Горадні, Нясьвіжы цягам аднага травеніцкага тýдня выклікалі на допыты. Да прыкладу, у мясцовую пракуратуру выклікалі Насту Азарку, якая жыве ў Нясьвіжы. Дзячынны неаднойчы затрымлівалі міліцыянты. Апошнім часам съледчыя патрабавалі, каб дзячына назвала прозвішчы сваіх паплечнікаў, разам зь якімі яна вывешвае расцягажкі з патрабаваньнем вызваліць палітвязняў, альбо спыніць перасылед моладзевых актывістай.

Свякі Насты не падзяляюць яе поглядаў. Яе брат Міхась лічыць, што сястра дарма ўступіла ў Малады Фронт. Ён непакоіцца, што Насту могуць прыцягнуць да крымінальнай адказнасці за ўдзел у незарэгістраванай арганізацыі.

Непаўнагадовы Іван Шыла ў Салігорску таксама адчувае на сабе ціск з боку ўладаў, але ягоныя бацькі абараняюць Івана і ягонага малодшага брата Ільлю. "Мы з жонкай, безумоўна, яго падтрымліваем, бо дэмакратычны і нацыянальны каштоўнасці гэта я нашы каштоўнасці", — гаворыць Уладзімір Шыла. — Гэта ж сьвятыя абавязак бацькоў — падтрымліваць сваіх дзяцей як бы ні складаўся іх лёс. Заўсёды іх трэба падтрымліваць — яны дзеци".

Іван Шыла зьяўляецца фігу-

рантам у крымінальнай справе, распачатай КДБ супраць Маладога Фронту за ўдзел у незарэгістраванай арганізацыі. Съледчыя пракуратуры прасілі паплечнікаў Івана даць супраць яго паказаньні.

"Калі чалавек вядзе змаганье, напрыклад, супраць уладаў, то яму, натуральна, будзе прасьцей займацца нейкай дзеяйнасцю, калі будзе падтрымка ў сям'і, бо, калі ёсьць ціск унутраны і ціск зовнешні, то гэта ўдвая горш, — кажа Іван. — Добра, каб была і падтрымка грамадзкасці, але асабліва сяброў. Былі выпадкі, калі бацькі некаторых маіх сяброў былі катэгарычна супраць іх дзейнасці ў Маладым Фронце. Але калі яны бачылі, які іхні дзяцей катуюць, як іх беспадстаўна затрымліваюць, то яны зьмянялі свой пункт гледжанья".

Маладафронтайцы для падтрымкі сваіх сяброў у рэгіёнах распачалі новую кампанію акцыяў салідарнасці. 2 чэрвеня група моладзі наведала Салігорскую пракуратуру, КДБ і міліцыю. Маладыя людзі запытвалі, чаму іх сяброў выклікаюць на допыты і палохаюць зньяволеных. Аналагічныя акцыі запланаваныя ў Горадні і Баранавічах.

"Пракуроры, міліцыянты, кадэбісты баяцца, калі ў рэгіёнах цікавіцца падзеямі ў іхнім горадзе менчуку альбо прадстаўнікі сусветна вядомых сродкаў масавай інфармацыі, — гаворыць Павел Севярынец. — Вось гэта адкрывае ўсю сутнасць рэжыму, які спрабуе біць тайком у ўсіх кутках, спрабуючы адыграцца на самых безбаронных актыўістах".

Маладафронтайцы маюць намер на толькі наведваць пракуратуры, КДБ і міліцыю, але і дасылаць лісты ў гэтыя ўстановы, патрабуючы даць пісьмовы адказ.

3 адказам не съпяшайся

Супрацоўнікі КДБ працягваюць спробы вярбоўкі моладзевых актывістаў

Пагрозамі выключэння з інстытутаў супрацоўнікі КДБ зноў спрабуюць вербаваць актыўную моладзь, якая адстойвае сваю грамадзянскую пазіцыю. Чарговай ахвярай псіхалагічнага ціску стаў Віталь Ціхановіч, студэнт трэцяга курсу факультэту мастацтваў Менскага інстытуту сучасных ведаў. У сакавіку Віталь быў затрыманы і асуджаны на 3 сутак за распаўсюджанье друкаванай прадукцыі, якая інфармуе пра Дзень Волі 25 сакавіка.

Як звычайна, па ўжо добра ад平淡ай схеме, два чалавекі ў цывільнym прыйшлі на факультэт, дзе вучыц-

ца Віталь, запрасілі яго ў дэканат, а потым у асобны кабінет. Прадставіліся супрацоўнікамі КДБ. Супрацоўніца з органамі Віталь адмовіўся, але быў папрыяджаны, што набліжаецца сесія, і яму "варты задумацца і не съпяшыцца з адказам". Далей началіся званкі на мабільны тэлефон Віталія: людзі, якія прадставіліся супрацоўнікамі КДБ, спрабавалі прызначыць сустрэчы. Чарговая адмова, відаць, іх вельмі зьнервавала, і з прычыны таго, што яна іншых рычагоў ціску, камітэтчыкі прыстрышылі выключэннем з інстытута.

«Сітуацыя ў Беларусі – адна з горшых на кантыненце»

(Пачатак на стар. 1)

Беларусі Хэзэр МакГіл пракаментавала высновы арганізацыі для "Нямецкай хвалі": "У Беларусі мы назіраем далейшае выкараненне свободы слова і аб'яднаньня. Грамадзянскай супольнасці ўсё цяжэй функцыянуваць. Напрыклад, мы змайліся справай інцыдывы па назіранні за выбарамі "Партнёрства". Яны былі арыштаваныя напярэдадні выбораў у сакавіку 2006 году і асуджаныя за дзейнасці ў незарэгістраванай арганізацыі. Але ў Беларусі зарэгістраваць няўрадавую арганізацыю немагчыма".

Хэзэр МакГіл растлумачыла, што мае на ўвазе заканадаўчыя попраўкі 2005 году, якія абмяжоўваюць свободу аб'яднаньня і сходаў. Пасыль іх рэзка ўзрасла колькасць абвінаваўчых прысудаў актыўістам грамадзянскай супольнасці.

Amnesty International крытыкуе масавыя затрыманьні дэмакстрантаў пасыль прэзідэнцкіх выбараў 2006 году. Правабаронцаў турбуюць таксама арышты апазіцыянероў. У спрэваздачы гаворыцца, што ў 2006 годзе ў краіне было адзінаццаць вязняў сумлення, сярод якіх Аляксандр Казулін.

На пытаньне, ці лічыць Amnesty International вызваленне са зньяволенія апазіцыянероў Паўла Севярынца і Мікалая Статкевіча напярэдадні публікацыі спрэваздачы своеасаблівым жэстам добрай волі з боку беларускіх уладаў, МакГіл адказала: "У такіх выпадках заўсёды вельмі складана ацаніць, наколькі паўплывала нашая дзейнасць на сітуацыю. Вядома, мы задаволеныя, што людзей вызвалілі. Але цяжка сказаць, здарылася гэта дзякуючы міжнароднаму ціску або дзякуючы чамусьці іншаму".

Пры гэтым брытанскай праваабаронцы вядомыя выпадкі, калі беларускія ўлады адэкватна рэагавалі на міжнародную крытыку. Так здарылася, напрыклад, пасыль затрыманьня Антона Філімонава ў 2006 годзе. Выпускаючы яго пад заклад, судзьдзя проста сказаў, што робіць гэта з прычыны міжнароднага ціску. Для Amnesty International – гэта яшчэ адзін стымул для працягі настойлівай працы ў Беларусі, паведаміла Хартыя'97.

"Яны дамагаюцца маёй съмерці"

Палітвязьня Андрэя Клімава, які знаходзіцца ў менскім СІЗА № 1, адмаўляюцца зъмясьціць у шпіталь

“У Андрэя дрэнныя справы са здароўем, – паведаміла прэс-служба АБ`яднанай грамадзянскай партыі яго маці Ала Пятроўна. – Вельмі баліць галава і сэрца. Ён напісаў: можа здарыцца, што здароўе не вытрымае”.

У камеры сына, як паведаміла маці, на 4 ложкі прыходзіцца 6 чалавек. Акрамя Андрэя, у якога хворае сэрца, усе паляць. “Ён у кожным лісце піша, што задыхаецца ад дыму”, – сказала Ала Пятроўна.

У родных палітвязьня спачатку адмаўляліся прыняць для яго імпартныя лекі. Начальнік медыцынскай часткі СІЗА Ала Мхедава заяўляла, што ў іх ёсьць усе неабходныя медыкаменты. Аднак Андрэю Клімаву выдавалі толькі карвалол і іншыя танныя беларускія лекі, якія яму не дапамагалі. Пастьля патрабаванняў блізкіх ад іх у СІЗА ўзялі прэпараты для палітвязьня. “18 красавіка пры-

нялі, а перадалі толькі праз 10 дзён, 27 красавіка – пастьля маёй тэлеграмы ў Міністэрства аховы здароўя”, – адзначыла маці Клімава.

У тэлеграме яна таксама зъявірнулася да міністра Васіля Жарко з просьбай абследаваць сына ва ўстановах Міністэрства аховы здароўя. Яна паведаміла, што не давярае турэмным медыкам. Маці нагадала, што калі яе сын быў арыштаваны першы раз у 1998 годзе, то толькі дзякуючы ААН і Хельсінскаму камітэту сям'я дамаглася адпраўкі Андрэя ў шпіталь, дзе пры паступленні ён зънепрытомнен.

Другі раз падчас першага зъняволення Андрэй Клімаў патрапіў у шпіталь пастьля таго, як яго зъблізілі супрацоўнікі СІЗА. Калі Клімава прывезлі ў суд, пракурор выклікаў «хуткую дапамогу», лекар якой настойваў на неадкладнай адпраўцы зъняволенага ў шпіталь. Аднак на-

чмед Ала Мхедава адправіла яго назад у СІЗА. З прычыны моцных боляў Клімаў 10 дзён ня здольны быў выйсці з камеры да адвакатаў. Толькі пастьля таго, як 55 краін АБСЕ, у тым ліку Расія, запатрабавалі неадкладнага абследавання Андрэя Клімава, яго адправілі ў шпіталь, дзе лячылі 32 дні.

“Як пастьля гэтага можна давяраць начмену Мхедавай, якая ўвесе час гаварыла сям'і, што Андрэй здаровы?» – задала пытанье міністру аховы здароўя маці Клімава. На яе зварот з Міністэрства аховы здароўя адказала в.а. начальніка кіравання арганізацыі меддапамогі Тацяна Мігаль. Яна паведаміла, што 27 красавіка праведзены сумесны агляд Клімава начальнікам медчасткі СІЗА, начальнікам тэрапеўтычнага аддзялення часткі, лекарам-тэрапеўтам і лекарам-псіхіятрам. Яны прызналі стан палітвязьня здавальняющим і прынялі рашэнне, што ў адносінах да яго шпіталаізацыя не патрабуеца. У той дзень Клімаву выдалі медыкаменты, перададзены сваякамі.

Ала Пятроўна адзначыла, што яе сына абследавалі тыя, каму сям'я не давярае. Андрэй 16 траўня другім разам зъявірнуўся з просьбай аб шпіталаізацыі – непасрэдна да начальніка медчасткі Алы Мхедавай.

“Андрэя бяруць на змор, – лічыць маці. – Робяць усё, каб ён агаварыў сябе. Яму ладзяць самыя сапраўдныя катаваны”.

Сам Андрэй напісаў у лісце: “Першае месца займае здагадка, што яны дамагаюцца маёй съмерці”. Андрэй таксама паведаміў родным, што ў яго ўжо скончыліся лекі, якія яны яму перадалі.

Аляксандар Казулін па памілаваньне зъяўратаца ня будзе

17 траўня вядомага палітвязьня, былога кандыдата ў прэзідэнты Аляксандра Казуліна наведалі ў калоніі “Віцьба-3” ягоныя жонка й дочкі. Падчас трохгадзіннага спаткання галоўнымі былі, безумоўна, асабістыя тэмы, расповеды пра жыцьцё-быцьцё на зоне, але, канечнече, палітык не абышоў і саме набалелае і важкае ў цяперашнія сітуацыі ў краіне і дэмакратычнай апазіцыі.

Для зъняволеных вельмі істотнымі зъяўляюцца праівы салідарнасці. Тоё, што вядома ў сувесце арганізацыі “Міжнародная амністія” вылучае кандыдатуру Казуліна адзіным намінантам на “Вязьня сумленнія году”, безумоўна, дадае Аляксандру Уладзіслававічу аптымізму.

Цяпер з боку адміністрацыі прэзідэнта палітвязьням пайшлі прапановы напісаць пакаянныя лісты й папрасіць памілаваньня. На пытанье, ці не зъбіраеца былі кандыдат на вышэйшую ў краіне пасаду зъяўратаца з гэткай просьбай да кіраўніка дзяржавы, рашуча адказала Ірына Іванаўна Казуліна: “На памілаваньне ён ніколі ня будзе падаваць!”

Сістэма пакараньня састарэла

Беларусь адна з першых у Еўропе па колькасці зъняволеных

Беларусь мае адзін з самых высокіх паказчыкаў у Еўропе па колькасці зъняволеных: 426 чалавек на 100 тысячай насельніцтва. Такія дадзеныя апошніх дасьледаванняў Міжнароднага цэнтра вывучэння турмаў пры лонданскім King`s College, паведамляе Радыё Свабода. Першае месца ў Еўропе займае Расія (623 чалавекі). У дзясятку лідэрў таксама ўрайшлі яшчэ 7 постсавецкіх краінай.

Аналізуючы стан папраўчых установаў на постсавецкай прасторы, эксперты адзначаюць высокую перанаселенасць турмаў, іхні надзвычай нізкі санітарны ўзровень, проблему недастатковай бясспекі вязніяў, уключна з фізічным гвалтам і сексуальнымі нападамі.

Прафесар-крымінолаг з університету ў Осле Нільс Хрысты назы-

вае беларускі паказчык асуджаных – амаль паўпрацэнта ад колькасці насельніцтва краіны – вельмі высокім, а сістэму пакараньня састарэлай. Знаўца турмаў усяго сьвету перакананы, што дзеючае ў Беларусі – адзінай еўрапейскай краіне – сымяротнае пакаранье ніяк ня здолее паўплываць на зынжэнне забойстваў і цяжкіх злачынстваў.

Барбара Заўрых, валантorka з

Німеччыны, узгадвае свае ўражанні ад наведання беларускіх жаночых выпраўленчых установаў: “З гледзішча нашых заходніх грамадзтваў, выглядае дзіўным, што тут за краты можна трапіць у выніку нязначнага злачынства. У нас за гэта, звычайна ўжываюцца штрафы. Многія асуджаны дэградуюць маральна. Ім цяжка пастьля вызвалення інтэгравацца ў грамадзтве. Гэта праблема”.

Ствараецца Камітэт абароны правоў вязняў

Цімафей Дранчук, які летасць адбываў пакаранье за ўдзел у незарэгістраванай арганізацыі “Партнёрства”, разам з паплечнікамі пачаў ствараць Камітэт абароны правоў вязняў “Над бар’ерам”. Мэтай арганізацыі стваральнікі абвішаюць распаўсюд інфармацыі пра факты парушэння праваў зъняволеных, а таксама дапамогу асуджаным. Кожны з апітаных былых палітвязняў лічыць, што ўмовы ўтрыманья за калячым дротам трэба мяніць.

Гародня: выратуем стары горад

23 траўня ў Гародні намаганьнімі актыўістай кампаніі "Выратуем Гародню" быў уратаваны будынак канца XIX стагодзьдзя.

Як паведаміла Еўрарадыё, 10 моладзевых актыўістай перагарадзілі шлях бульдозеру, які ўжо быў гатовы зьнішчыць частку съязны стараўшчынага завадзкага будынку. Будаўнікам нічога не заставалася як дачакацца канца працоўнага дня і пакінуць месца "аднаўленчых" працай.

Як адзначаюць актыўісты з кампаніі па выратаванні старой часткі Гародні, спроба зьнішчэння былога млыну сталася для іх вялікай нечаканасцю. У супісе будынку, якія ўзвядзены пад знос, ён назначыцца. Таму і моладзевых дзяжурстваўкаля будынку не праводзілася.

У Ленінскім раённым судзе Гародні на дзесяць базавых адзінак аштрафаваны Максім Губарэвіч,

Змаганье працягваецца...

яшчэ сямі актыўістам вынесена папярэджаньне. Пратаколы аб удзеле ў несанкцыянаваным пікете разглядаў судзьдзя Дзымітры Мацююк. Ён забараніў журналістам прысутнічаць пры разглядзе.

Моладзь пратэставала супраць разбурэння старога паравога млына ў цэнтры Гародні на вуліцы Міхася Васілька. Яны трymалі расьцяжкі "Не губіце Гародню!" і "Ахоўваеца законам". Іх затрымала міліцыя.

"Наркагандлярка" па просьбе міліцыі

Студэнтка, якую выкарысталі супрацоўнікі праваахоўных органаў у якасці "нажыўкі", асуджаная на 4 гады зняволенія за збыт наркотыкаў...

У сераду, 30 траўня, з Гарадзенскага съледчага ізалятару для адбыцца пакараньня ў Гомельскую жаночую калонію этапавалі 20-гадовую Маргарыту Царан, цяпер ужо былую студэнтку першага курсу факультetu пsіхалогіі Гарадзенскага дзяржуніверсітэту. Дзячынна скончыла з адзнакай сярэднюю школу і набрала найбольшую колькасць балаў з усіх паступаючых у ВНУ. Чатыры гады зняволенія Маргарыта атрымала за збыт наркатачных сродкаў – марыхуану вагой 0,28 грама за 22 тысячи рублёў.

Еўрапейская радыё вырашыла разабрацца, якім чынам такая дзячынна стала "наркагандляркай". Сяброўка Тацяна Кулік съцвярджае, што Рыта на толькі не збывала наркотыкі, але ніколі і не ўжывала сама. Яна нават на дыскатэкі не хадзіла. Жыла ўдзвязюх з маці.

– Рыта шмат чытала, з ёй заўсёды было вельмі прыемна размаўляць, – кажа Тацяна Кулік. – Калі я пачула пра тое, што здарылася, паверыць у такое праста не магла. Яна вельмі добры чалавек і, пэўна, праз сваю дабрыню і патрапіла ў турму.

Што ж здарылася? Па словах маці, Рыце раптоўна патэлефанаўваў сябра дзяцінства Андрэй Кісель. Яны не сустракаліся гады трэ. Андрэй сказаў, што выкладчык права Андрэй Здасюк, у якога вучыцца Рыта, гандлюе наркотыкамі, і папрасіў набыць для яго дозу. Дзячынну гэта не здызвіла. І вось чаму.

– Гэты выкладчык першакурснікам на факультэце пsіхалогіі чытаў

лекцыі пра пазітыўнае ўзбуджэнне наркотыкаў, – распавядае маці Рыты Валянціна Царан. – Пра тое, што філосафы-літаратары, яго ўлюбёны пісьменнік Булгакаў, былі наркаманамі. Выкладчык, яму 27 год, неаднаразова казаў, што сам усё пераспрабаваў і спрабаў дагэтуль. У студэнтаў ёсьць канспекты пра дозы, пра цэны... І вось гэты Кісель тэлефонуе і выкладчык амаль адначасова (за тры тыдні знаёмства ён пазваніў Рыце 320 разоў). Рыта кажа: "Я ўзяла ды спыталася ў яго". І ён дачэ ту марыхуану перадаў. Рыта аднесла яе Кісялю. А той супрацоўнічай з аператыўнікамі, і яе ўжо чакалі.

Маці Маргарыты съцвярджае: да суда ў прысутнасці съведкаў Андрэй Кісель расказваў, што яго да супрацоўніцтва з аператыўнікамі схілілі шантажом. Хлопца на дыскатэцы затрымалі з цыгарэтай марыхуаны. Умовай не распачынаць справу павінна была стаць дапамога съледчым прац сяброўку выйсці на выкладчыка ўніверсітэту Андрэя Здасюка, якога падзравалі ў гандлі наркатачных сродкамі. Андрэй пагадзіўся. Ён нават пісьмова заяўляў пра той шантаж у пракуратуру. Але напярэдадні суда зъмяніў свае паказаныні.

Цяпер гандляр наркотыкамі, выкладчык Гарадзенскага ўніверсітэту Андрэй Здасюк знаходзіцца ў міжнародным вышуку. Па інфармаціі съледчага Ленінскай пракуратуры Гародні Аляксандра Комлева, ён уццук з Беларусі. Магчыма, у Ізраіль.

Суд над памагатым аператыўнікам Андрэем Кісялем, па словах начальніка падраздзялення на наркакантролі Ленінскага РАУС Гародні Дзяніса Багдзевіча, быў. Ён быццам атрымаў невялікі тэрмін за захоўванье наркатачных сродкаў. А выдатніца Маргарыта Царан — 4 гады агульнае рэжыму.

Больш за ўсё ў гэтай сітуацыі нас цікавіла, чаму "кантрольную закупку" праводзіў не супрацоўнік міліцыі. Бо "нажыўкай" аказываюцца простиля людзі, якія потым ідуць за краты замест сапраўдных наркадылераў. Вось што на гэта адказаў Еўрапейскому радыё начальнік падраздзялення на наркакантролі Дзяніс Багдзевіч. Менавіта яго падначаленія праводзілі гэту "аپерацыю": "Калі супрацоўнік міліцыі "укараняецца", то на гэта патрэбны дазвол і вельмі грунтоўная падставы. Хаця законам нам дазваляеца ўзбелініцаць у такіх эксперыментах і праводзіць кантрольныя закупы. Але калі аператыўнік будуць прыцягвацца да ўзбелі ў такіх аперацыях, то хтосьці зможа кваліфікаваць гэта як падбухторванье. Міліцыянт становіцца мішэнню, а пабочны чалавек нікому нічым не ававязаны".

Што ж тычыцца Маргарыты, то міліцыянт лічыць: калі пасадзілі — значыць, вінаватая. Маці дзячынны Валянціна Царан напісала заяву ў пракуратуру з патрабаваннем пачаць крыміналную справу супраць міліцыянтаў, якія сваім так званным "съледчым эксперыментам" адправілі за краты яе ні ў чым невінаватую дачку.

Ніякага парламенту ў нас няма

Дэпутаты не змаглі патлумачыць,
чаму адмінілі льготы бытлым вязьням канцлагераў

Савет рэспублікі і Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу прынялі праект закона "Аб дзяржаўных сацыяльных ільготах, правах і гарантіях для асабовых катэгорый грамадзянай". Ён прадугледжвае скарачэнне сацыяльных ільготаў прыкладна на чвэрць, што складае прыблізна 70 мільёнаў даляраў. Праект стане законам, калі будзе падпісаны кірауніком дзяржавы.

Год таму ў Беларусі заставалася 55 з паловай тысячай бытлым вязьням канцлагераў. Сёння гэтая лічба яшчэ меншая. Многія з іх увогуле не карыстаюцца льготамі — жывуць у вёсках, нікуды ня ездзяць (нават у лякарні).

Ёўраадыё паспрабавала адшукаць адказ на пытаньне, якая карысць дзяржаве адміністрацыі гэтым людзям ільготы, калі яна такім чынам ня выйграе шмат? І навошта забіраць ільготы ў тых нешматлікіх бытлым вязьняў, якім гэтыя ільготы патрабныя?

Ільготы, якія існавалі, ня вельмі дапамагалі былому вязнню Анастасіі Фёдаравіне Ігнатовіч. Але гэта, акрамя нямецкіх грашовых выплатай, была хоць нейкая падтрымка. Гісторыю сваёй мамы распавядае дачка Анастасіі Ігнатовіч Ніна: "Прыышлі немцы, усю вёску выгналі і пагналі ў балота, як паслья аказалася — лагер пад Азарычамі. Абнеслы гэтае балота калючым дротам. А вакол замінавалі. Без вады, без ежы туды загнагаць. І толькі на другі ці на трэці дзень прывезьлі хлеб. І хлеб з машыны кідалі ім. Камусьці, бывала, разьбівалі твар, і зубы выбівалі".

Па ўсёй Беларусі, у буйнейшых гарадах, прайшлі акцыі пратэсту студэнтаў супраць адмены ільготаў. На здымку: супрацоўнікі міліцыі ў цывільным разгандлююць пікет студэнтаў на пл. Незалежнасці ў Менску 23 траўня 2007 году.

Каго пазбавілі ільготаў?

Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ прыняла закон "Аб дзяржаўных сацыяльных ільготах, правах і гарантіях для паасобных катэгорый грамадзянай". Якія катэгорыі грамадзянай пазбавіліся льготаў?

Вайскоўцы, супрацоўнікі органаў унутраных справаў, фінансавых расцсьледаваньняў, злучэнняў па надзвычайніх сітуацыях і іх сямейнікамі:

- бясплатныя лекі;
- бясплатны праезд у адпачынак.

Былыя вязні фашистскіх канцлагераў, іншых месцаў прымусовага утрыманья:

- бясплатныя лекі;
- бясплатны выраб і рамонт зубных пратэзаў;
- бясплатны праезд у гарадзкім і прыгарадным транспарце.

Навучэнцы, ветэраны працы, грамадзяне пры выкананні службовых абавязкаў:

- 50-працэнтная зыніжка кошту праезду на пасажырскім транспарце.

Вучні і студэнты:

- 50-працэнтная зыніжка на праезд у гарадзкім і прыгарадным транспарце.

— 50-працэнтная зыніжка на праезд па краіне з 1 каstryчніка па 30 чэрвеня па суботах, нядзелях і сіявках

Дзеци да трох гадоў:

- бясплатныя лекі.

Дзеци-інваліды:

- 50-працэнтная зыніжка на праезд па краіне.

Дзеци з тэрмінальнай стадыяй хранічнай нырачнай недастатковасці:

— штогадовая грашовая кампенсацыя выдаткаў на транспорт.

Людзі, што перанесьлі праўменёвую хваробу і сталі інвалідамі 1-2 групай у выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС:

— бясплатныя лекі, што выдаваліся па рэцэптах;

— бясплатны праезд ад месца жыхарства да месца лячэння;

— 50-працэнтная зыніжка на аплату за паслугі жыльлёва-камунальнай гаспадаркі;

— беспрацэнтная пазыка на будаўніцтва жытла з пагашэннем 50 працэнтаў за кошт бюджету.

Абмежаваная колькасць катэгорый асобаў, якім прадастаўляюцца льготы па аплаце жыльлёва-камунальных паслугаў, медычных і паслугаў сувязі.

Большасць існуючых сёння льготаў пазбавіліся чальцы сем'яў ільготнікаў, асабліва па аплаце жыльлёва-камунальных паслугаў і паслугаў сувязі.